

ПІСЛЯ ВІДСТАВКИ

КУПИТИ

П'єса Гавела «Після відставки» має особливий статус. Насамперед тому, що на чеську сцену повернувся драматург, який двадцять років займався зовсім іншою сферою суспільного життя, та ще й колишній чеський президент. Але не варто вбачати у творі лише узагальнений досвід автора за час перебування в політиці й вимірювати події та персонажів п'єси через призму політичної реальності. Головний персонаж - канцлер Рігер - іде у відставку в неназваній країні, в неназваний час. Сюжет п'єси побудований за зразком «Вишневого саду» Антона Чехова - це й вимушений від'їзд Рігера з урядової вілли, і мотив вишневого саду, який вирубують, щоб побудувати на його місці гігантський торговий центр. Драма дуже прозоро базується на гіркому чеховському гуморі. Зокрема, її персонажі часто промовляють репліки, запозичені у «Вишневому саді». Водночас тут присутній і вплив шекспірівського «Короля Ліра». Тема відходу, самотності, старіння, змін і непорозумінь у власній родині не раз висвітлювалися у світовій драматургії, але Гавел дивиться на неї трохи інакше, самоіронічно, ніби визнаючи, що не може змиритися з цими речами, і при цьому запитує сам себе: а чому він повинен про це турбуватися? В своїх коментарях у п'єсі від дійової особи «Голос», які нагадують брехтівські ремарки, він демонструє свої письменницькі вади і проблеми.

Вацлав Гавел

ПІСЛЯ ВІДСТАВКИ

Переклад Лідії Кіцили

Анотація

П'єса Гавела «Після відставки» має особливий статус. Насамперед тому, що на чеську сцену повернувся драматург, який двадцять років займався зовсім іншою сферою суспільного життя, та ще й колишній чеський президент. Але не варто вбачати у творі лише узагальнений досвід автора за час перебування в політиці й вимірювати події та персонажів п'єси через призму політичної реальності. Головний персонаж — канцлер Рігер — іде у відставку в неназваній країні, в неназваний час. Сюжет п'єси побудований за зразком «Вишневого саду» Антона Чехова — це й вимушений від'їзд Рігера з урядової вілли, і мотив вишневого саду, який вирубують, щоб побудувати на його місці гігантський торговий центр. Тема відходу, самотності, старіння, змін і непорозумінь у власній родині не раз висвітлювалися у світовій драматургії, але Гавел дивиться на неї трохи інакше, самоіронічно, ніби визнаючи, що не може змиритися з цими речами, і при цьому запитує сам себе: а чому він повинен про це турбуватися?

Фінансується Європейським Союзом.

Підтримуючи цю публікацію, Європейська Комісія наголошує, що її зміст відображає винятково авторську позицію, отож Єврокомісію не можна притягнути до відповідальності за будь-яку інформацію, вміщену в цій книжці.

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати в будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко»**.

ISBN 978-617-553-052-8

ISBN 978-617-553-033-7 (Серія «Особливі прикмети II»)

© Václav Havel, 2007

© Лідія Кіцила, український переклад, 2023

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2024

Дійові особи

Д-р Вілем РІГЕР, колишній канцлер
ІРЕНА, його давня подруга
БАБУСЯ, його мати
ВЛАСТА, його старша донька
ЗУЗАНА, його молодша донька
МОНІКА, товаришка Ірени
БЕА Вайсенмютельхоф, займається політологією і
мультикультурною соціопсихологією
АЛЬБІН, чоловік Власти
ГАНУШ, колишній референт Рігера
ВІКТОР, колишній секретар Гануша
ОСВАЛЬД, помічник у домашньому господарстві Рігера
ДЖЕК, журналіст
БОБ, фотограф
Властик КЛЯЙН, заступник, а згодом віце-голова
КНОБЛОХ, садівник
ПЕРШИЙ ПОЛІСМЕН
ДРУГИЙ ПОЛІСМЕН
ГОЛОС

Місце дії — фруктовий сад на віллі Рігера

Примітка

«Король Лір» цитується в українському перекладі Максима Рильського, «Вишневий сад» — у перекладі Петра Панча.

© Václav Havel
с/о Aura-Pont Praha

Перша дія

На сцені — фруктовий сад на віллі Рігера. Вілла — на задньому плані, до входних дверей ведуть сходи. З одного боку сцени — невеликий флігель, з іншого — альтанка. По центру — набір садових меблів. На дереві висить гойдалка. Присутня лише Зузана, донька Рігера. Вона сидить на гойдалці, легко погойдуючись, на колінах у неї великі навушники і відкритий ноутбук, вона щось пише обома руками. Між вухом і піднятим плечем тримає мобільний телефон.

ЗУЗАНА (в телефон): Ага — ага — так-так — круто — супер — я також – дуже! Перш за все ти, Лілі! Побачимось, па!

Зузана вимикає телефон, ховає його в кишеню, надягає навушники і продовжує працювати на ноутбуку, не звертаючи ні на що уваги. Після короткої паузи повільно входять Рігер, сивочолий елегантний чоловік років шістдесяти у «морському» піджаку і з шарфом на шиї, Ірена, його подруга, приблизно сорокарічна жінка, Моніка — непримітна подруга Ірени, і Бабуся — мати Рігера. Рігер — центральна, поза сумнівом, фігура всього дійства — сідає, жінки оточують його з різних боків. Коротка пауза.

ІРЕНА: Тобі не холодно?

РІГЕР: Ні.

ІРЕНА: І все ж, тобі холодно!

РІГЕР: Мені не холодно, любя, я впевнений.

ІРЕНА: Я принесу тобі плед.

РІГЕР: Мені не потрібний плед. Я не хочу плед. Мені не холодно.

БАБУСЯ: Не змушуй його, якщо не хоче. Він дорослий чоловік.

ІРЕНА: Моніко, будь ласка, той коричневий, лежить у залі, на фотелі.

МОНІКА: Маєш на увазі бежевий?

ІРЕНА: Ага.

РІГЕР: Нічого не несіть, Моніко. Зі мною все гаразд.

МОНІКА за мовчазною вказівкою Ірени йде до вілли. На сходинах перетинається з Освальдом, помічником по господарству, який несе на таці склянку грогу, серветку і ложечку. Відтак послужливо стає на задньому плані.

БАБУСЯ: Бежевих пледів там кілька, вони несвіжі, вже давно не були в хімчистці, та й здебільшого не гріють.

РІГЕР: То де ж ці журналісти? Хіба їм не час уже тут бути?

З флігеля виходить Віктор, колишній секретар Гануша.

ВІКТОР: Не розумію. У канцлера — не якийсь там прохідний двір. Я вже їм подзвонив, кажуть, що в дорозі.

ІРЕНА: Мусиш їм, Вілеме, чесно сказати все, що думаєш. Без жодних дипломатичних викрутасів. Інакше дуже розчаруєш людей.

ВІКТОР: Саме так! Ви маєте бути рішучим!

БАБУСЯ: Вілем сам знає, що йому робити. Він завжди гарно спілкувався з журналістами.

Віктор йде до флігеля. З вілли виходить Моніка з бежевим пледом. Передає його Ірені, а та огортає ним плечі Рігера.

РІГЕР: Гадаю, настав час для мого післяобіднього грогу. (Освальд швидко підходить до столу, кладе на нього серветку,

ложку і ставить грог.) Дякую, Освальде! Як спалося?

ОСВАЛЬД: Добре, пане канцлере.

ІРЕНА (до Освальда): Вже можеш готувати картоплю на вечір. Як тільки поставиш її варити, витягни, будь ласка, з пралки все, що там є, і розвішай на мотузці поміж вишнями. Прищепки там, де завжди, під раковиною. А коли підеш по них, не перекинь кошик для сміття. Його тоді можеш винести. Але аж по тому, як розвісиш білизну. Не забудь поміняти в кошику пакет.

У Зузани в кишені мобільний телефон починає грати «Оду до радості». Вона ще якусь мить працює на ноутбуку, тоді його закриває, знімає навушники, витягує з кишені мобільний телефон, кладе його на плече поряд з вухом так, щоб мати вільними обидві руки, встає, бере ноутбук і навушники, прямує до вілли.

ЗУЗАНА (в телефон): Ти не мусиш, Лілі, справді ні — ага — так — авжеж — не переймайся! Точно! Саме так! Нізащо! Чудово — прекрасно — супер! Тоді па-па.

Зузана йде до вілли.

ІРЕНА (до Освальда): І щоб тобі навіть на думку не спало висипати сміття, а старий пакет повернути на місце! Бо там буде страшенний сморід. Моніка невдовзі прийде перевірити, принагідно щось тобі порадить чи навіть допоможе. (До Моніки) Будеш така ласкава?

Моніка киває. Освальд кланяється і йде з тацею в руках до вілли. На сходинах він розминається з Ганушем, колишнім референтом Рігера, який несе величезну картину з дуже кітчевим портретом Рігера.

ГАНУШ (до Рігера): У мене гарні новини, Вілеме. Ти можеш його забрати! Печатка канцелярії настільки нечітка, що за потреби це буде легко пояснити.

РІГЕР: Без вагань можеш залишити їм цю мазанину.

БАБУСЯ: Я хочу його забрати! Повішу собі в спальні!

РІГЕР: Вибач, матусю, але ми не будемо засмічувати дім таким мотлохом!

ІРЕНА: Ми залишимо його собі. Проте йому не місце в бабусі, хай собі повісить твої дитячі фото. Портрет буде в мене. Зрештою, він не такий уже й поганий, правда, Моніко?

Моніка знизує плечима. Коротка пауза, Гануш запитально вдивляється у присутніх, тоді заносить картину назад до вілли. З флігеля виходить Віктор.

ВІКТОР: А ось і вони!

БАБУСЯ: Хто? Ці журналісти? Скільки їх? Чи не ліпше їм залишитися за парканом?

ІРЕНА: Моніко, будь ласка, відведи бабусю до зали. Хай увімкне собі телевізор або читає вчорашній випуск «Тьху».

Моніка веде Бабусю до вілли. На сходинках вони розминаються з Освальдом, який виносить на таці три пива і послужливо зупиняється на задньому плані. Віктор іде назустріч Джеку, журналістові з сумкою через плече, й обвішаному камерами фотографові Бобу, які саме заходять.

ВІКТОР: Це Джек, пане канцлере, відомий журналіст, а це Боб, фотограф, який, з вашого дозволу, зробить кілька світлин.

РІГЕР: Дозвольте поцікавитись, для якої газети ви працюєте?

ДЖЕК: Для різних світових таблоїдів, а також для деяких вітчизняних.

РІГЕР: Для яких саме вітчизняних?

ДЖЕК: До прикладу, «Тьху». Сім років тому ми з вами спілкувалися в Афінах, пригадуєте?

РІГЕР: У мене було чимало інтерв'ю.

ДЖЕК: Це відбулося під самим Акрополем.

РІГЕР: Я там був з Папандреу, чи не так?

ДЖЕК: Саме так!

РІГЕР: Прошу сідати.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ